

Latvijas Meža īpašnieku biedrības darbības aktualitātes; meža īpašnieku kooperācijas norises.

Aiga Grasmane
Latvijas Meža īpašnieku biedrība

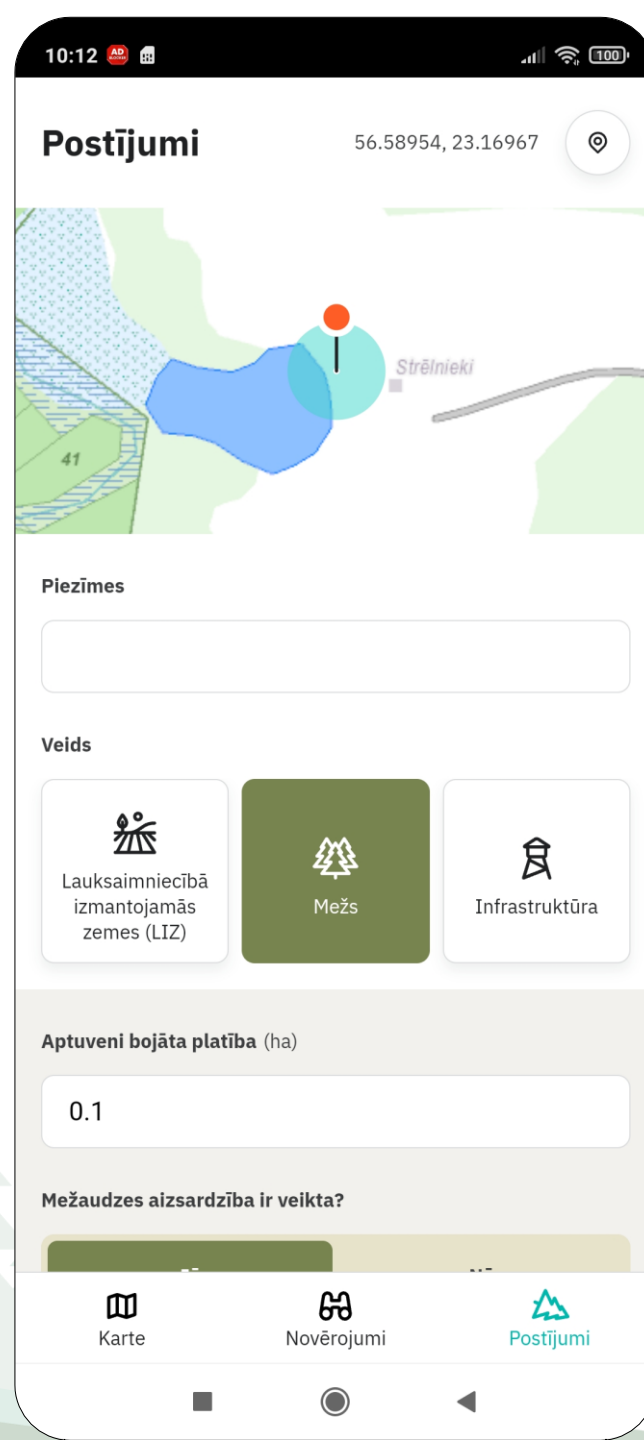
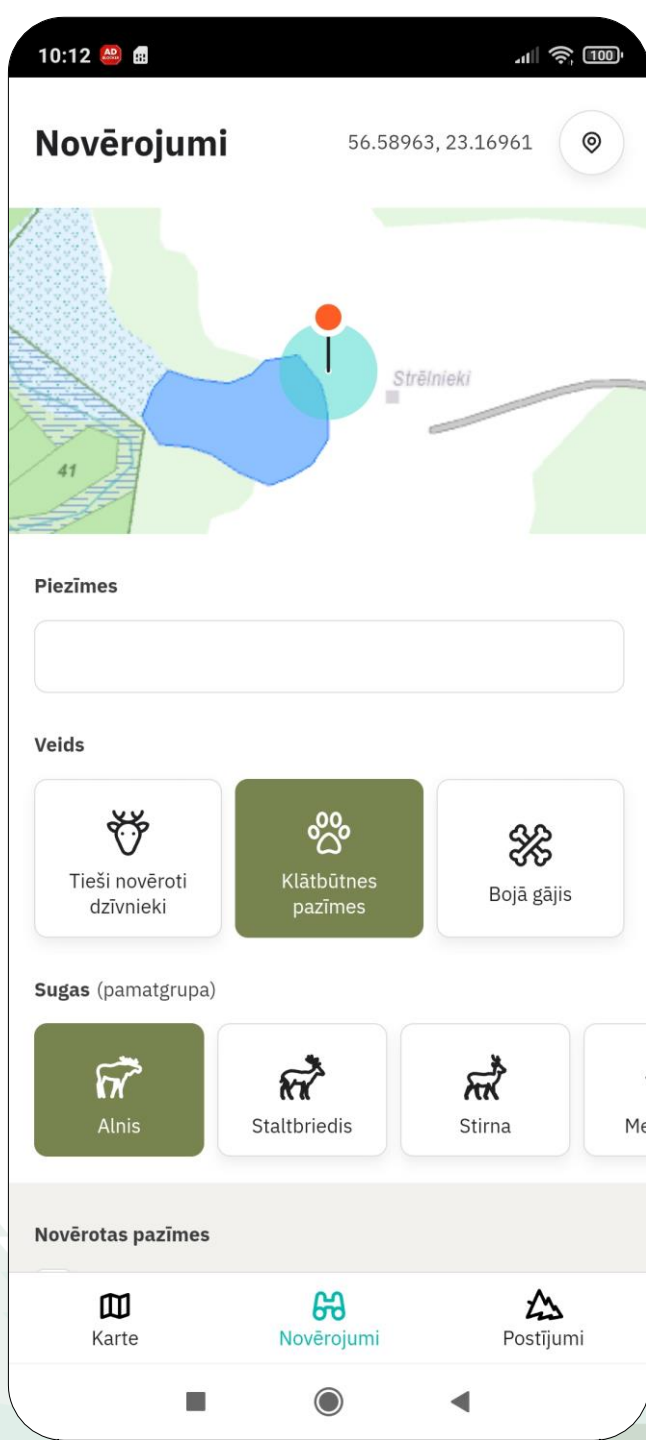
Saturs

- Medību aplikācija MEDNIS
- Meža īpašnieku kooperācija
- Zaļais kurss
- Kas (ne)notiek Latvijas dabas aizsardzībā?

Medību lietotne Mednis

- Mērķis ir nodrošināt operatīvu datu apriti ar VMD, kā arī iesaistīt zemes īpašniekus un citu sabiedrību daudz vienkāršotā datu iesniegšanā.
- Līdz grozījumiem medību noteikumos, **šobrīd lietotnē ir pieejamas novērojumu un postījumu sadaļa**. Iegūtie dati tiks izmantoti VMD limitu noteikšanas grupās, lemjot par nākošās medību sezonas limitiem.
- Būtisku un kritisku postījumu gadījumā joprojām jāraksta iesniegumi pašvaldību medību koordinācijas komisijām.
- Medību sadaļa šobrīd ir pieejama tikai tiem Medību tiesību lietotājiem, kas ir gatavi vienoties ar VMD par elektronisku datu apmaiņu visa kolektīva ietvaros.

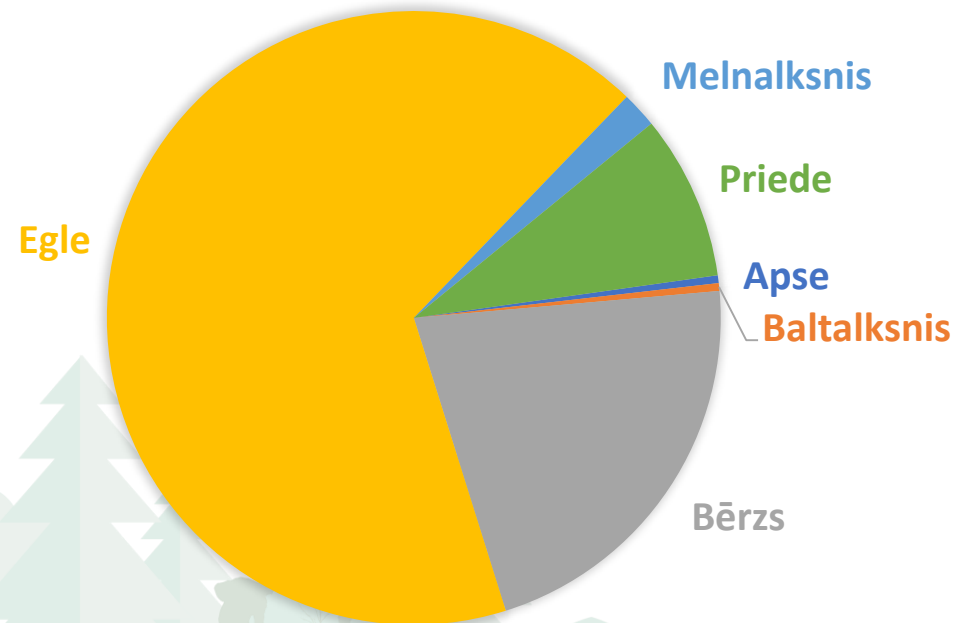
Meža īpašnieku kooperācija (kopš 2012.gada)

	Mūsu mežs	L.V.Mežs	Mežsaimnieks
Biedru skaits	63	150	875
Ha meža	2500	3000	16 000
Darbinieki	3	9	15
Apgrozījums, Mlj EUR (prognoze 2021)	0.4	0.7	8.5
Pārdotie koksnes apjomi, m3 (prognoze 2021)	20 000	12 000	120 000

Kooperācija pievieno kvalitāti mežkopībai

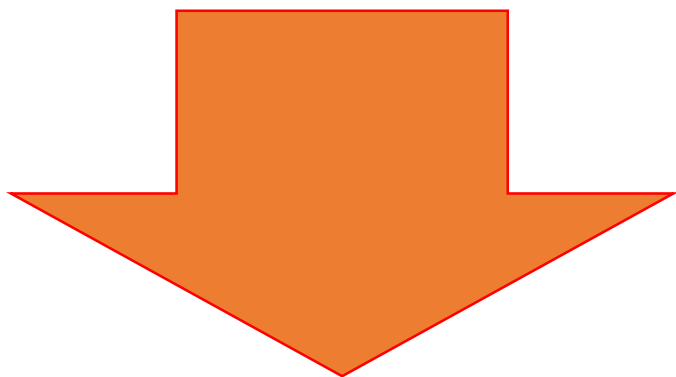
- Mežsaimnieka biedri **stādot atjauno 75% platību** 5 gadu periodā. Vidēji Latvijā privātos mežos – 26%

MEŽA STĀDĪŠANA, MEŽSAIMNIEKS

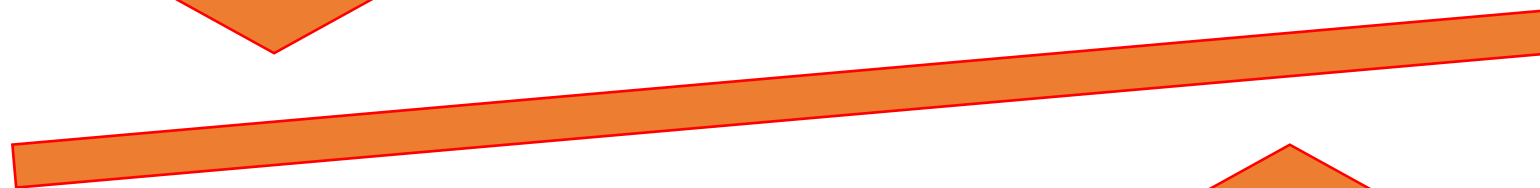

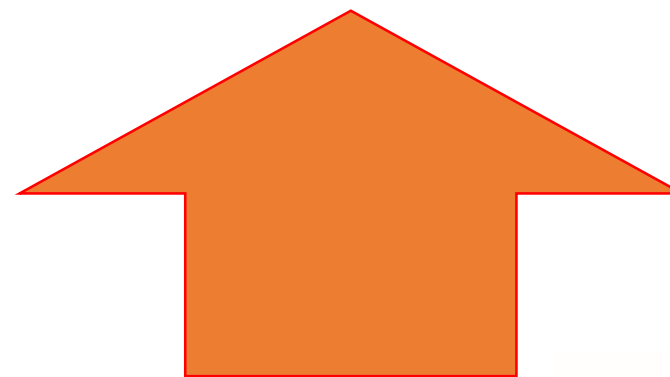
ES Zaļais kurss

Dzīve pirms

Dzīve pēc?

Dzīve pirms (tagad)

- Eiropas Savienības nosacījumi meža nozarei:
- **Meža politika – dalībvalstu kompetence**
- Meža stratēģija (1998). Galvenie principi: ilgtspējīga meža apsaimniekošana un mežu daudzfunkcionalitāte
- Saistītās politikas: ūdens, gaiss, biodaudzveidība, enerģija, būvniecība, un daudzas citas...

- Meža politika (1998)
- Meža un saistīto nozaru attīstības pamatnostādnes (2015-2020)
- Jaunās Meža nozares pamatnostādnes...
- Latvijas likumdošana
- Meža likums
  - MK noteikumi...
  - MK noteikumi ...
- Aizsargjoslu likums
- Sugu un biotopu likums
- Nodokļu likumdošana
- ....

ES Zaļais kurss

Ieguvumi no Eiropas zaļā kursa

Eiropas zaļais kurss uzlabos ES iedzīvotāju un nākamā paaudžu labbūtību un veselību, nodrošinot:

tīru gaisu un ūdeni,
veselīgu augsni un
bioloģisko
daudzveidību

renovētas,
energoefektīvas ēkas

veselīgu un cenu ziņā
pieejamu pārtiku

plašāk pieejamu
sabiedrisko transportu

tīrāku enerģiju un
inovācijas tīru augsto
tehnoloģiju jomā

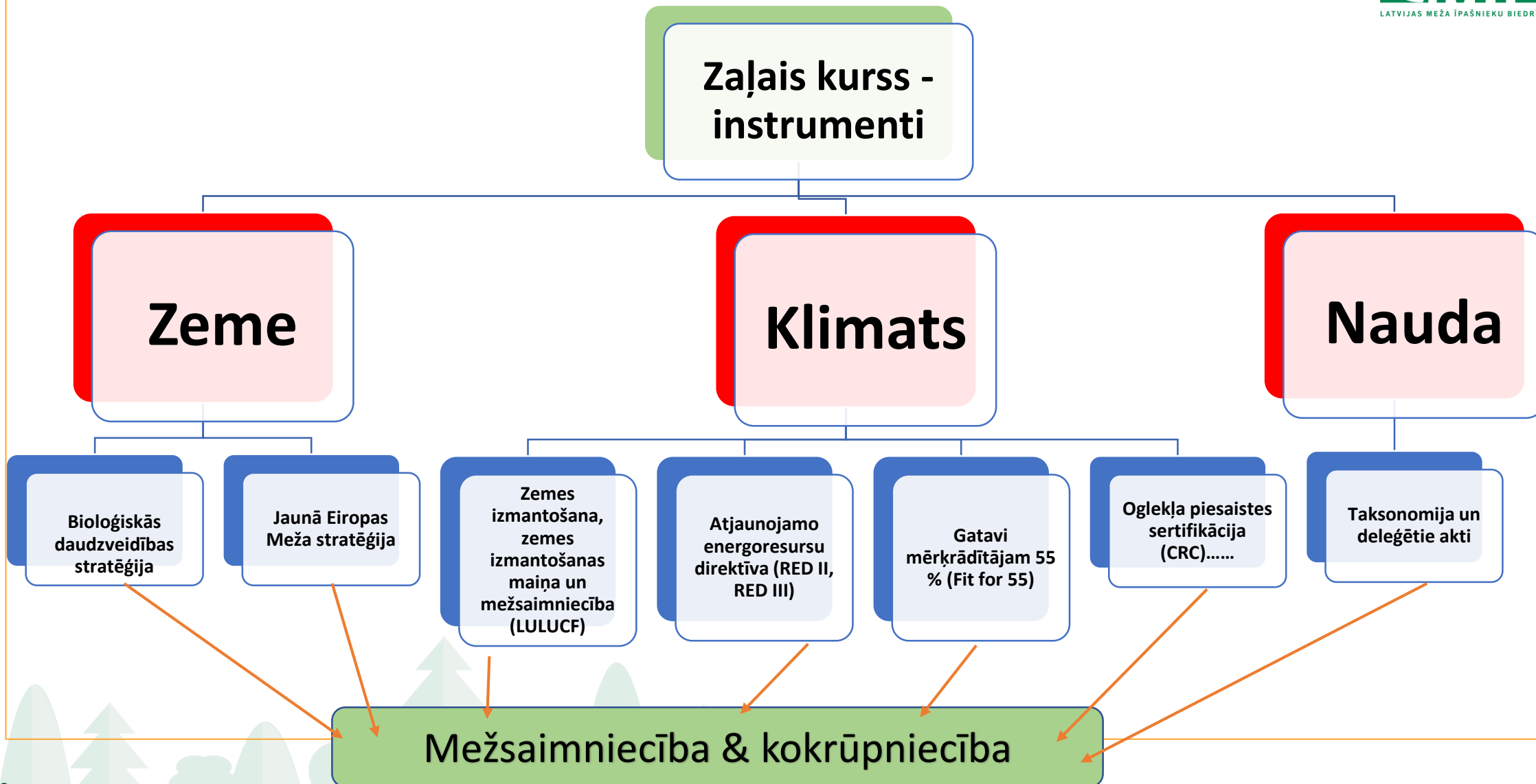
preces, kas kalpo ilgāk
un ko var salabot,
reciklēt un
atkalizmantot

nākotnes prasībām
atbilstošas darbvietas
un pārejai
nepieciešamo prasmju

globāli
konkurētspējīgu un
noturīgu industriju

Jaunā Meža stratēģija: uzsvaru un instrumentu maiņa

- Līdz šim: **“ilgtspējīga meža apsaimniekošana”** ir meža un meža zemju **apsaimniekošana un izmantošana** tādā veidā un tempā, kas ļauj saglabāt to bioloģisko daudzveidību, produktivitāti, atjaunošanās spēju, vitalitāti un spēju gan tagad, gan nākotnē īstenot būtiskas **ekoloģiskas, ekonomiskas un sociālas funkcijas** vietējā, valsts un pasaules mērogā, nenodarot kaitējumu citām ekosistēmām.
- Jaunā Meža stratēģija: **aizsargāt, atjaunot, apmežot**
- Kur bioekonomika, riski, darbavietas, produktivitāte?

Meža stratēģija: pamatojums uzsvāru maiņai

- ...uz Eiropas mežiem gulst arvien lielāks slogs, kam par cēloni daļēji ir dabiski procesi, bet daļēji – cilvēka darbības un noslodžu pieaugums.
- ...slikts biotopu stāvoklis “ES meža platības, kas ir aizsargājami un kam vajadzētu būt visveselīgākajiem”.
- Eiropas mežus joprojām nelabvēlīgi ietekmē klimata pārmaiņas, it īpaši, taču ne tikai apgabalos, kuros ir viensugas un vienādvecuma mežaudzes. Koku klājums pēdējos desmit gados izzūd arvien straujāk gan ekstrēmu laikapstākļu notikumu, gan dažādiem ekonomiskiem mērķiem notiekošas mežizstrādes pieauguma dēļ .

Atbalstīt mežu sociālekonomiskās funkcijas...

- **Komisijas ieceres:**

Būvizstrādājumu regulas izskatīšanas satvarā izstrādāt stabilu un pārredzamu standartmetodiku, ...

2. **Lai palielinātu mežam domāto atbalstu, kopējās lauksaimniecības politikas satvarā nodrošināt jaunus līdzekļus, ...**

3. Popularizēt Natura 2000 logotipa izmantošanu ...

4. Izskatīt, papildināt un atjaunināt Taksonomijas regulas Deleģētajā aktā par klimatisko komponentu ...lai labāk ņemtu vērā biodaudzveidībai labvēlīgas prakses,

5. Izveidot jaunu tūrisma profesionāļu un mežsaimnieku aliansi,

6. Izveidot rīkkopu, kas palīdzēs dalībvalstīm izstrādāt mežsaimniekiem domātas mūžilgas programmas un konsultācijas....

7. Mežā un mežsaimniecībā ieinteresētās personas mudināt Prasmju pakta paspārnē izveidot prasmju partnerību.....

3. Aizsargāt, atjaunot un paplašināt ES mežus, apvērstu biodaudzveidības izzušanu ... (I)

- Taču joprojām **pastāv steidzama vajadzība kartēt pirmatnējos un senos mežus un izveidot to aizsardzības režīmu**
- Komisija sadarbojas ar dalībvalstīm un ieinteresētajām personām, lai **līdz 2021. gada beigām vienotos par pirmatnējo un seno mežu kopīgu definīciju un stingras aizsardzības režīmu. Dalībvalstīm būtu steidzami jārīkojas, lai pabeigtu šo mežu kartēšanu, veiktu to monitoringu un nodrošinātu, ka tie netiek noplicināti, pirms tās sākušas piemērot aizsardzības režīmu.**
- 2030. gadam izstrādātās ES Biodaudzveidības stratēģijas īstenošanas sakarā Komisija ierosinās **juridiski saistošu ekosistēmu atjaunošanas instrumentu**
- līdz 2030. gadam iestādīt vēl vismaz 3 miljardus koku.

3. Aizsargāt, atjaunot un paplašināt ES mežus, ...(II)

- Meža īpašniekiem un apsaimniekotājiem ir **vajadzīgi dzinuļi un finansiāli stimuli, lai papildus koksnes un nekoksnes materiāliem un produktiem viņi spētu ar meža aizsardzības un atjaunošanas palīdzību nodrošināt arī ekosistēmu pakalpojumus un palielināt savu mežu izturētspēju, ieviešot klimatam un biodaudzveidībai vislabvēlīgākās meža apsaimniekošanas prakses.**

Finanšu instrumenti - ES

- ES rīcībpolitiku sakarā jānorāda, ka kopējā lauksaimniecības politika (KLP) ar nacionālo lauku attīstības programmu starpniecību **jau nodrošina finansiālu atbalstu mežiem un meža apsaimniekošanai**, galvenokārt tādiem aspektiem kā pielāgošanās klimatiskajiem riskiem un noturība pret tiem.
- ..., **dalībvalstis tiek īpaši mudinātas atkarībā no apstākļiem valstī izveidot meža īpašniekiem un apsaimniekotājiem domātu maksājumu shēmu, kas atalgo ekosistēmu pakalpojumus, tātad ļauj segt izmaksas un negūtos ienākumus, ...**

Eiropas Komisijas ieceres

1. Līdz 2021. gada beigām ierosināt **juridiski saistošu instrumentu par ekosistēmu, tai skaitā meža ekosistēmu, atjaunošanu.**
2. Līdz 2021. gada beigām izstrādāt **vadlīnijas par pirmatnējo un seno mežu definīciju**, kuras aptvers šo mežu definēšanu, kartēšanu, monitoringu un stingru aizsardzību.
3. Līdz 2023. gada 1. ceturksnim kopā ar dalībvalstīm un ciešā sadarbībā ar dažādām meža nozares ieinteresētajām personām noteikt **ilgtspējīgas meža apsaimniekošanas papildu indikatorus**, kā arī sliekšņus vai diapazonus un novērtēt, kā tos varētu vislabāk izmantot, sākumā brīvprātīgā kārtā.
4. ...
5. Līdz 2022. gada 2. ceturksnim izstrādāt **definīciju un pieņemt vadlīnijas par dabai tuvākām mežsaimniecības praksēm**, bet līdz 2023. gada 1. ceturksnim – **dabai tuvākas meža apsaimniekošanas brīvprātīgas sertifikācijas shēmu.**
6. ...
7. Līdz 2022. gada beigām pārskatītos tiesību aktus par meža reproduktīvo materiālu papildināt ar pasākumiem, kas veicina nākotnes klimatiskajiem apstākļiem piemērota meža reproduktīvā materiāla ražošanu un tirdzniecību.
8. ....
9. Līdz 2021. gada novembrim sagatavot **ieteikumus un tehniskus norādījumus par ekosistēmu pakalpojumiem domātu maksājumu shēmas izstrādi.**
10. Ar mežu saistītas atlīdzības shēmas popularizēt rīcības plānā par oglekļa saistīgu lauksaimniecību un oglekļa piesaistes sertifikāciju, kas jāpieņem līdz 2021. gada beigām.

ZIZIMM regula un saistību izpildes prognoze 2026.-2030. gados

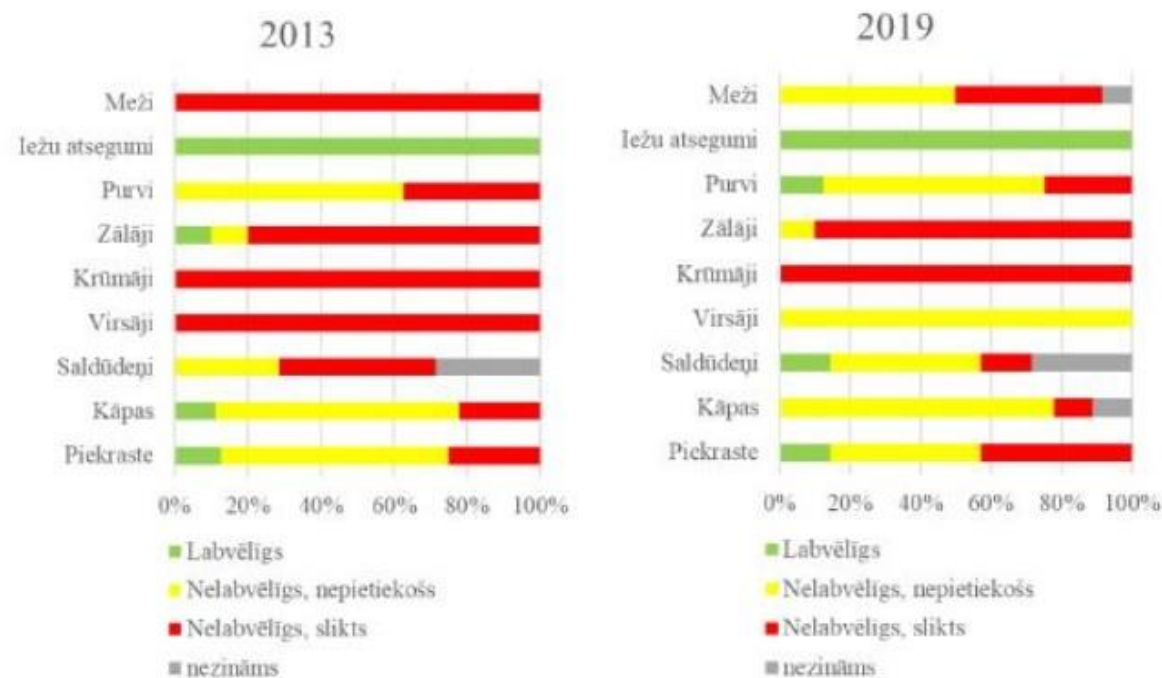
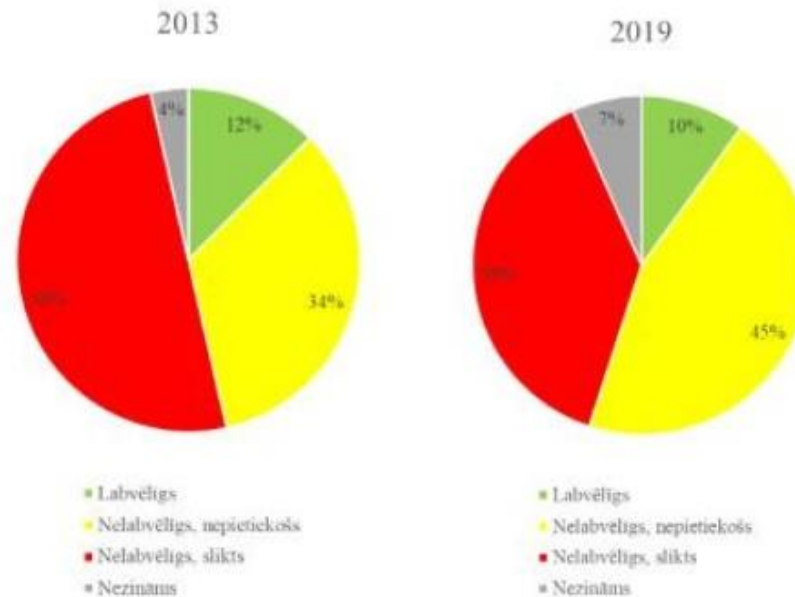
- Saglabājoties esošajai saimniekošanas praksei, saistību neizpilde 2026.-2030. gadā var sasniegt **11 milj. tonnas CO₂ ekv.**, kas Eiropas Komisijas prognozētās CO₂ vienības cenas izteiksmē atbilst **110 milj. EUR**.
- Saistību izpildi var nodrošināt vai nu būtisks mežizstrādes samazinājums (vismaz par 30%), kas Latvijas ekonomikai izmaksās aptuveni **800 milj. EUR** vai arī kūdras augšņu apmežošana lauksaimniecībā izmantojamās zemēs (**159 tūkst. ha, izmaksas līdz 300 milj. EUR**), paralēli veicinot agromežsaimniecības pasākumus, ilgtspējīgu meža apsaimniekošanas praksi (mērķtiecīga atjaunošana, meliorācija, kopšana) un koksnes pārstrādes efektivitātes palielināšanu (koksnes ķīmiskā pārstrāde).
- Tādiem pasākumiem, kā kailciršu aizstāšana ar izlases cirtēm, nav būtiskas pozitīvas ietekmes uz saistību izpildi.

Dabas atjaunošanas likums (Nature Restoration Law)

- Paredz atjaunot visus Dzīvotņu direktīvas I pielikuma meža biotopus labā stāvoklī līdz 2050.gadam.
- **Atjaunot un izveidot platības meža putnu sugām, lai nodrošinātu to labvēlīgu aizsardzības stāvokli līdz 2050.gadam.**

Ziņojumi Eiropas Komisijai par biotopu stāvokli Latvijā

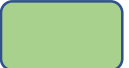
Kas ir ES Taksonomija?

ES Taksonomijas mērķis ir ilgtspējīgu ieguldījumu veicināšana, lai palīdzētu sasniegt Eiropas Zaļā kursa mērķus un līdz 2050. gadam padarītu Eiropu klimatneitrālu

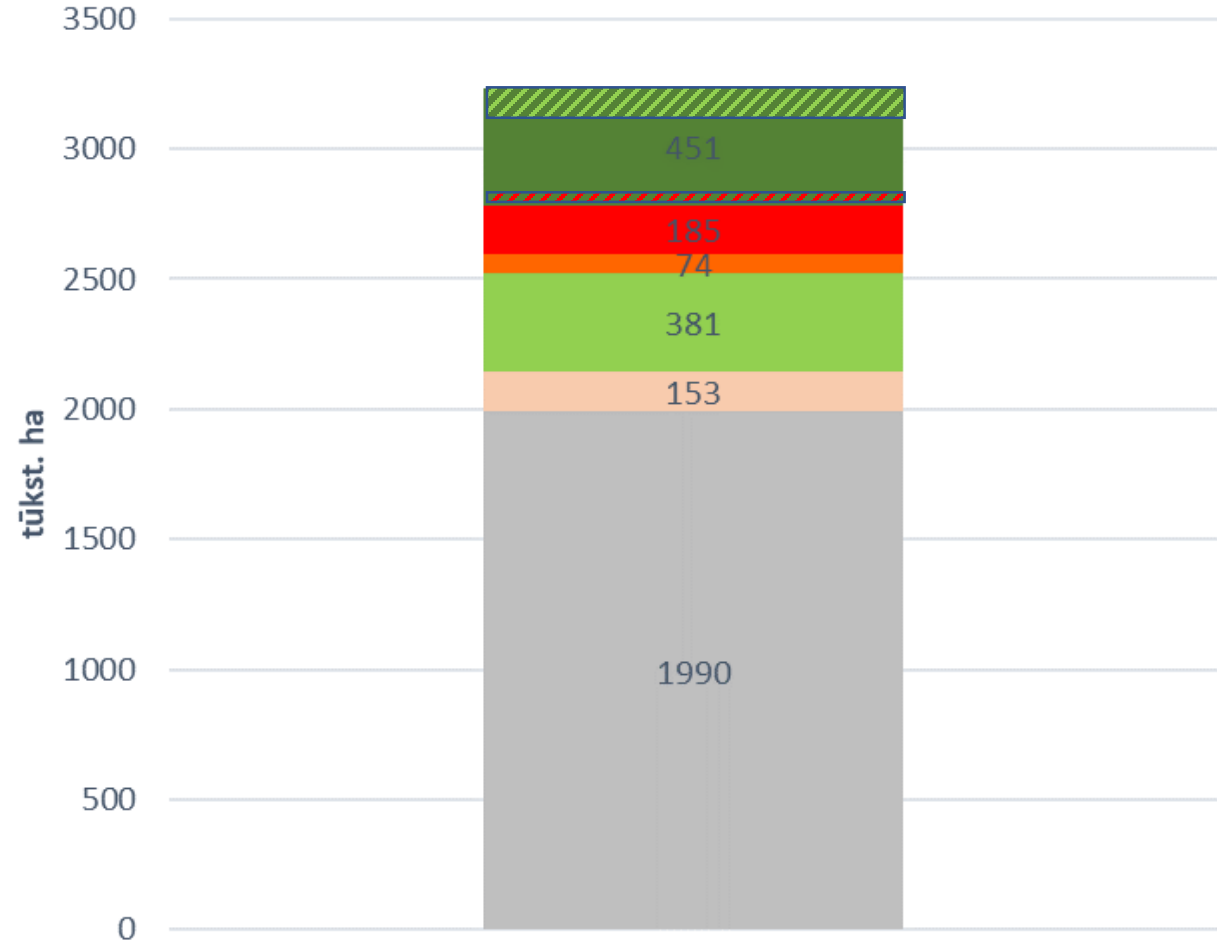
- Vienota sistēma, lai klasificētu saimnieciskās darbības veidu ilgtspēju, pamatojoties uz zinātniskiem pierādījumiem;
- Instruments informācijas atklāšanai par uzņēmuma veiktajām aktivitātēm, kas atbilst vides mērķiem;
- Tā var tikt izmantota klimata un vides pārejas plānošanā vai «zaļu» finanšu produktu veidošanā;
- Taksonomija NAV atļauto vai aizliegto aktivitāšu saraksts;
- Taksonomiju plānots regulāri pilnveidot atbilstoši jaunākajām atziņām

		<p>volume – whichever is larger; AND</p> <ul style="list-style-type: none"> The largest trees are left as retention trees, and the same trees remain in future harvest cycles 		<p>63 m (3) ha (-1), and the more logged an area, the more forest bird species are replaced by generalists (Burivalova et al 2014):</p> <p>Retention forestry is a within-stand approach to maintain elements of mature forest - the more trees are retained at harvest, the better the biodiversity outcomes. Different metrics are used - % trees left standing (which can vary from 1% in part of Finnish forestry to more than 40% in parts of Canada), to number of trees, to standing volume (Gustaffson et al, 2012). Metrics are used to ensure minimum levels of wood retention – to preclude retaining only a great many immature trees. Latvian forest regulation stipulates the biggest trees should remain as retention trees.</p> <p>On harvest area</p> <p>The extent of forest openings created during harvesting is another important factor. Restrictions are not placed on exotic plantations, as their principal contribution is through more set-aside.</p> <p>Where exceeding natural gap dynamics, clear cuts represent habitat destruction²⁶² and the bigger the harvest area, the bigger the habitat disruption (Ceccherini et al., 2020). Between 2015</p>
2.2 Clear cutting / Harvest gap creation ²⁵⁹	-	2.2.1. Max clear cuts: 1 ha in broadleaf forest, 3 ha in conifer forest ²⁶⁰	2.2.1. Max clear cuts: 0.3Ha	
		2.2.2. Harvest gap: At least 100m between clear cuts / harvest gaps		
2.3 Deadwood	-	<p>2.3.1. No extraction of deadwood (trees, snags, stumps, logs, etc)</p> <p>2.3.2. Management guarantees accumulation of at least 20m³ Ha⁻¹ of the largest possible diameters</p>		

- **Augstas bioloģiskās daudzveidības mežu platību apsaimniekošanas prasības:** Dabiskā atjaunošanās, ūdensteču dabiskošana, introductentu iznīcināšana, neiejaukšanās dabiskajos procesos.
- **Augstas bioloģiskās daudzveidības mežu platību noturība –** nedzīvās koksnes apjomu palielināšana, minimāli 20 m³/ha
- **Meža struktūra, funkcijas un kompozīcija –** nevienmērīga vecuma struktūra , 30 ekoloģiskie koki uz ha vai 10% no krājas. Maksimālā kailcirtes platība 3ha, izlases cirtes atvērumi 0,3ha. Ne mazāk kā 100m starp kailcirtēm...
- **Nav pieļaujama mežu sastāva , struktūras un funkciju degradēšana/vienkāršošana.** Nedrīkst samazināt sugu daudzveidību, biežību, nedzīvās koksnes daudzumu.
- **Dabiskā hidroloģiskā režīma atjaunošana.**
- **Nav pieļaujama augsnes bojāšana,** 90% no cirmsmas platības nedrīkst novērot augsnes bojājumus.
- **Mitrās augsnēs aizliegts lietot smagās meža mašīnas.** Ieteikts lietot zirgus, celtņus, vieglās meža mašīnas.
- **Ieobežot jaunu ceļu būvi!**
- **Netiek veikta tādu sugu (jebkādu taksonu) tīša nogalināšana,** kas saskaņā ar valsts vai starptautiskajiem IUCN sarkanajiem sarakstiem klasificētas kā "gandrīz apdraudētas" vai smagākas kategorijas (piemēram, neaizsargātas, apdraudētas, kritiski apdraudētas utt.)

	Staignāja biotops	8'000
	Cits biotops	36'000
	Saimnieciskie meži	120'000

Meža zemju lietojums 2020.g.

- ciršanas vecumu sasniegušie P,E, B, A, Ma saimnieciskie meži
- ciršanas vecumu sasniegušie P,E, B, A, Ma meži, kuros ir būtiski aprobežojumi
- šo sugu aizsargātie meži "īsi" pirms ciršanas vecuma
- šo sugu saimnieciskie meži "īsi" pirms ciršanas vecuma
- aizsargētās meža teritorijas cita vecuma mežos
- pārējās mežaudzes

Instrumenti dabas aizsardzībai privātā mežā

- Ilgtermiņa līgumi konkrēta biotopa vai sugas aizsardzības nodrošināšanai;
- Izdevīgi nodokļu atvieglojumi;
- Dažādas partnerības starp organizācijām, uzņēmumiem;
- Brīvprātīgās programmas, ko pārvalda zemes īpašnieku organizācijas. (uzticēšanās!)
- Kompensācijas;
- Atzīti privāti rezervāti;
- Zīmolu attīstība.

Kas (ne)notiek Latvijas dabas aizsardzībā?

- Nav nevienas programmas meža īpašniekiem saimniekošanai uz dabas mērķiem
- Nav taisnīgas kompensāciju sistēmas par ierobežojumiem
- Nav sarunas ar meža īpašniekiem par kopīgu mērķu sasniegšanu
- Dokumentus izstrādā ieinteresētā puse (sugu aizsardzības plānus, datu vākšana ziņojumiem EK)
- Esam demokrātiska valsts jau 30 gadus!

Rekomendācijas politikas veidotājiem

Brīvprātīga izvēle dabas aizsardzības programmu klāstā (dažādi īpašnieki, dažādas dabas vērtības)

Zemes īpašniekiem ir svarīgs viņu darba novērtējums.

Zemes īpašnieki labprāt izvēlas finanšu instrumentus - samaksa par pakalpojumu

Vairums zemes īpašnieku ir ar mieru veltīt daļu sava īpašuma dabas aizsardzībai

Programmām jārespektē zemes ekonomiskā vērtība

Lielai daļai zemes īpašnieku galvenais šķēslis dabas aizsardzības pasākumu īstenošanai ir īpašuma pieejamība ikvienam

PALDIES!

www.mezaipasnieki.lv

